

HUKUKİ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri :

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

MİLASLI GAD FRANKO

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi İkinci
hukuk dairesi reisi

Sabri Şakir B. Ad. V. Hukuk İşleri
Müdürü

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fa.
Müdrislerinden

Ahmet Refik B. Sabık Temyiz Mahkemesi
azasından

Ahmet Samim B. İstanbul Hukuk Fa.
Müdrislerinden

M. Şari Kroza. İstanbul Hukuk Fa.
Müdrislerinden

M. Aşlı Mester. Paris Hukuk Fa.
Müdrislerinden

M. Şavgran. Paris Hukuk Fa. İdari
Müdrislerinden

M. A. Salem. Hukuku Düvel Mecmu-
ası tahrir heyetinden.

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu
azasından.

Mehmet Talât B. Avukat

M. A. Bilyotli. Paris Hukuk Fakül-
tesi Doktoru.

Adres: Galata, Bahtiyar han Avukat Gad Franko Beyyazihanesi

Telefon: Beyoğlu 3009

Bir nüshanın bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

EKSPRES MATBAASI

1931

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Her ayın on beşinde neşrolunur

Hukukî fikirler:

REFLEXIONS JURIDIQUES

Kanunları, bahusus ticaret alemini alâkadar edenleri tevhit etmek, her millette aynı ahkâmı tatbik ettirmek için bütün memleketlerde sarfedilen gayret cümlelerin malûmudur. Beynelmilel münasebetlerin gittikçe artmakta olmasına ve milletler yekdiğerile her gün mütezayit bir şekilde ticaret yapmadıkça idamei hayatın gayrı mümkün bulunmasına göre bu tevhit kavanin nazariyesi günden güne daha ziyade kesbi ehmiyet etmektedir. Bu gayretler daha ziyade polîçe ve çek ve senedatı ticariyeye matuf olmakta olup bundaki isabet derkârdır.

Malını başka bir memlekete gönderen fabrikatör polîçe ve senet ve çek hakkındaki ahkâmı bilmesi lâzım gelir. Eğer dünyanın her tarafında bu ahkâm tebeddül ederse icrayı ticaret adeta mühal olur. Bu nazariyelerin neticesindedir ki harbi umumiden epice evvel Lahide 1912 de bu iş için bir konferans aktedilmiş ve hükûmetimiz namına merhum Osman Beyin iştirakile bazı mukarrerat ittihaz edilmiştir. Ticaret kanunumuzdaki ahkâmın bu konferanstan fazlasile mülhem olduğu aşikârdır.

Fakat bu bahis itmam edilmemiş ve Tevhit tamamilen yapılamamıştır. Milletler cemiyeti beynelmilel hususiyeti haiz her dürlü faaliyeti tahtı nezarete aldığından dört senedenberi bu baptaki tetkikata kermi verdirmiştir. Bu iş için beynelmilel bir konferansta mevzuu bahs edilecek mebahisin ihzarını 1928 de teşkil ettiği bir hukukî mutahassıslar komitesine havale etmiş idi. Bütün hükûmetler 1929 senesi zarfında matlup cevapları vermiş ve aktedilecek konferansa iştirak edeceklerini bildirmiş olduklarından konferans Cenovede 13 Mayıstan 7 Haziran 1930 tarihine kadar içtima etmiştir. Buna otuz bir devletin dilekleri ve müşahit sıfatile birleşmiş Amerika cümhuriyetlerinin mümesili isbatı vücut etmişti. Otuz beş içtima akdetmiş olan bu konferans

poliçalara ve emre muharrer senetlere ait üç mukavele projesi hazırlamış idi. Çeklere ait tevhidî kavanin mebahisi o vakit itmam edilmemiş ve müstakbel bir konferansa terkedilmiş idi. Bu konferansta senî haliyenin ilk baharında içtima ederek çekler bahsına dair bir mukavele sureti tanzim edilmiştir. 1930 senesi konferansında hazırlanmış iki mukavele ile 1938 de hazırlanmış olan mukavele yakında muhtelif devletlerin tastikine arzedilecektir.

Konferansta pek nazik bir mes'ele müzakere edilmiştir. Lâhîde ittihaz edilmiş karara göre tanzim edilmiş olan kanun layihası devletler tarafından ya aynen kabul edilecek ve ya reddedilecektir. Başka suretle hareket edildiği takdirde tevhidin teminine imkân yoktur. Mutahassıslar raporlarında bu tarzı muamelenin devletlerin hakimiyetleri prensibine tevafuk etmediği gibi parlamentoların hakkı murakabesine uymıyacağını ve bazı devletlerin bu baptaki itirazlarını ileri sürerek yapılacak olan yeknesak kanunu her devlet kendisi hazırlamışcasına diğer kanunlar gibi parlamentoların tasvibine arzemesi usulünü teklif eylemişlerdi. Konferans bu nazariyeye kat'iyen yanaşmamış ve bu tarzı hareketin tevhit maksadına tamamen mugayır olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Binaenaleyh Lâhî kararına göre devletler kanunu ya aynen kabul ve ya olduğu gibi reddetmek üzere parlamentoya gönderecektir. Fakat buna mukabil, muhtelif nazariyeleri tatmin edecek ahkâm konulmuştur. Lâhî kararına göre kanun bir defa kabul olundu mu alâkadar hükûmetlerden birisi mukavelelerini ancak üç sene sonra bozabilir ve bu karar ihbardan itibaren bir sene sonra tatbik olunur. Bu usule göre dört seneden evvel bir devlet bu mukavele ahkâmından çekilemezdi. Şimdi ise bu müddetler heman nısfına kadar ve fevkalâde ahvalde üç aya kadar indirilmiştir. Birde dört sene sonra, altı devletin müşterek talebi üzerine, kanunda tadilât icrası zımında milletler cemiyetince bir konferans davet edebileceği hükmü konulmuştur ki kanunların ebedi

olamayacağını ve bahusus kambiyo alâkadar eden bu gibi kanunların ahval ve hadisatın tesiri ile mütemadiyen tebeddül edebileceği nazariyesinin kabul edileceğine işaret edilmiştir.

Bu gayretlerin bir mana ifade edebilmesi için aynı kanunun lâakal bir kaç devlet tarafından kabul edilmesine manut olduğundan mukavelede buna dair bir hüküm konulmuştur. Kanunların kabulüne dair resmi vesikalar 1932 senesi Eylülünden evvel milletler cemiyeti baş kitabet dairesine tevdi edileceği ve üçü milletler cemiyeti meclisi azâsından - düveli muazzamadan - olmak üzere yedi devlet tarafından kabul edilmedikçe tatbik kılınmayacağı tasrih olunmuştur.

Mukavelenin iki merbutu vardır. Biri kabulü arzu edilüp tahtı karara alınan kanun suretidir. Diğeri bu kanunun hangi maddelerinde her devlet kendi takdirine göre tadilât yapılacağını gösteren bir layihadır.

Bu mütemadî konferansların tetkikatı, raporları, münakaşaları pek istifadeli mahiyeti haizdir. Bu satırlarda ancak mes'eleye pek küçük bir işaret etmekle iktifa ediyoruz. Maksadımız hukukçularımızı bu mühim hareketten haberdar etmek ve bu gibi prensipler hakkında tettebbüe davet etmektir.

İlleştirme tettebbüleri :

İlleştirme tettebbüleri (*Etudes de Vulgarisation*) unvanı umumisi altında biri iktisadî diğeri içtimai ve siyasî bahislere mütedair olmak üzere neşrine başladığım risalelerden birincisi (Paranın istikrarına) ait olarak intişar etmiş idi. Bunda istikrarın mahiyeti, şeraiti, evsafı hakkında bazı malûmat vermekle misalleri göstermiş idim. Bu def'a (Merkez bankası) unvanı altında ikinci bir risale neşrettim. Bunda da bu bankanın rolu, mahiyeti, diğer bankalardan farkı, kendisinden beklenen hizmetleri gösterdim.

İktisadî bahislere bigâne kalmağa kimse için imkân yoktur. Bu

risalelerini neşretmekle küçük bir hizmet ettiğime kaniyim. Hukukçu karileri haberdar etmeği vazife bilirim.

Mecmuamız :

Gelecek Ağustos nüshası ile mecmuamız beşinci senesini itmam edecektir. Önümüzdeki nüsha beş senelik münderecatı muhtevi bir umumî fihrist halinde intişar edecektir. Beş senelik kolleksiyona malik olan arkadaşlar bu fihristten çok istifade edeceklerini ümit ediyorum. Beş sene zarfında mecmuamızın sarfettiği gayret dahi bu suretle göz önüne getirilmiş olur.

Milâslı

Gad Franko

Ecnebi mahkemelerinden verilen kararların tenfiz kabiliyeti icra tarikleri müracaat olundukları memleket kanununa tabidir

Yazan: M. Reşit

Ecnebi mahkemelerinden verilen kararlar Türkiyede icra kabiliyetini haiz olmak için türk mahkemeleri tarafından tenfiz kabiliyetleri hakkında karar verilmiş olmak lâzımdır.

Hukuk Usulü Muhakeme kanunu 537 ve müteakıp maddelerinde ecnebi mahkemeleri kararlarının türk mahkemeleri tarafından ne şerait dahilinde tenfiz edilebileceğini tayin etmektedir. (Hukuk Usulü Muhakeme anunu şerhimiz, Salem, hukukî bilgiler eylul 1928; Mustafa Reşit, hukukî bilgiler teşrinievel 1928.

Ecnebi mahkemeleri tarafından verilen kararlar, Türkiyede, türk mahkemeleri tarafından tenfiz edilmedikçe kabili icra değil ise de, tarafeyni türk olan bir davada bile, ecnebi mahkemelerinden sadır olup *ecnebi memlekette icra edilen* bir hüküm ve kararın butlanı ve orada